

פרוטוקול מס' 4/9

מישיבת ועדת העבודה, כיום ג', יח' בסיון
תשי"ט - 24.6.59 שעה 0830

נכחו: היו"ר ע. גוברין

מ. ארם
י. כהן
ח. למדן
ח. מגורי-כהן
מ. קלמר
י. קרגמן
א. רימלט
י. ריפתין
א. שוסטק

מוזמנים: היועץ המשפטי לממשלת ישראל ח. כהן

ד. רוזוליו
מר גלאם

סדר היום: המשך הדיון בחוק שרות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), תשי"ט-1958

- - -

ס ע י ר 1

ח. כהן: אני רואה בפרוטוקול מ-18.3.59 שהויכוח על סעיף זה נגמר, אלא נדחתה רק ההצבעה.

י. ריפתין: מציע תיקון קל ברישא, שכל הודעה כזו תהיה טעונה אישור של מוסד פרלמנטרי והתיעצות עם העובדים. כשאנו עוסקים בחוק, האין הגיון להוסיף הוראה בדבר סיוג פעילות מפלגתית של עובדי המדינה בתקופת בחירות? מציע לפנות לממשלה בהצעה, שיתווסף סעיף מיוחד בקשר לכך.

ח. כהן: (קורא מתוך הפרוטוקול הצעות ח"כ שוסטק, רימלט ובכה בישיבה האחרונה).

א. שוסטק: מציע לשנות את הסעיף בכך, שההתחלה תהיה שעל כל עובדי המדינה תיאסר פעילות מפלגתית ולועדת השרות תהיה רשות להתירה. האלטרנטיבה תקינים כתנאי שתקבל בוועדה. אם הצעתי האלטרנטיבית לא תתקבל, היא קיימת רק בתור הסתייגות, וקיימת רק ההצעה הראשונה.

מ. ארם: מציע למחוק 4 סעיפים-קטנים אלה ולהגיד שכל פקיד יכול לשבת בשולחן הנשיאות ולהשתתף בהפגנה או בתהלוכה בעלות אופי מדיני. אולם, אינו יכול להשתתף במסיבות עתונאים.

היו"ר ע. גוברין: אני חושב שהממשלה נהגה כשורה (ואני מדבר על מהות העניין ולא על ניסוחים עכשיו) כשאמרה: יכול להיות פקיד בכיר שאין לו כל קשר עם הציבור והוא יכול להיות חבר הנהלה פעילה של איזו מפלגה שהיא; ויכול להיות פקיד נמוך, הנותן את הבחירה הראשונה הטכנית לגבי רשיונות יבוא, או פקיד טכני בלשכות העבודה ונחוץ בשביל האטמוספירה והאתיקה הציבורית שהוא לא יהיה פעיל ולא ישב הנשיאות שום מפלגה, ושום מפלגה לא תפסיד מכך. יהיה כך שנה, ואם נראה שזה אינו טוב - נשנה.

חברים הציעו הצעות ואמרו: אנחנו רוצים שתהיה איזו ידיעה - ואני סבור שזה גם לטובת הממשלה כממשלה, כי למה לה לקבל עליה את כל האחריות? אינני מציע אישור ועדת העבודה של הכנסת, כי אינני רוצה שנהיה אחראים לעסק זה. אני רוצה להציע הצעת פשרה ומייעץ באופן פרטי, ששום מפלגה לא תקבל על עצמה את האחריות שהחוק הזה יפול באשמתה של מפלגה זו או אחרת. אני מציע: "הממשלה תקבע בהודעה... בהתיעצות עם ועדת העבודה של הכנסת"

אני משיג עי"כ שני דברים: עד היום קנתה לה ועדת העבודה, בזכות חבריה, איזה מעמד, ואינני זוכר מקרה שיעצנו משהו - בתחום סמכותנו - לממשלה והיא לא קבלה. היות ומדובר כאן בסוגים וגם הממשלה צריכה לבחון זאת בפעם הראשונה, חשוב לדעתי שזה יהיה כך. אינני יודע אם הממשלה תקבל זאת. אם לא תקבל הצעת פשרה זו, אני מוכן ללכת לקראת הצעת ח"כ שוסטק. אלא שאינני מקבל את החלק הראשון של הצעתו, אבל מוכן לקבל שזה יהיה תלוי בהתיעצות עם ועדת השרות שהוקמה לפי החוק.

כלומר, אני מציע: א) "בהתיעצות עם ועדת העבודה; או: ב) בהתיעצות עם ועדת השרות.

י. ריפתין: הצעתי היא: "באישור ועדת העבודה של הכנסת ובהתיעצות עם ארגון העובדים".

היו"ר ע. גוברין: אני מציע לח"כ ריפתין לא להציע זאת. הופיעו בפנינו ב"כ ההסתדרות ואיגוד העובדים, ושם מיוצגות כל המפלגות, ולא בקשו זאת - והיתה להם, לדעתי, סיבה רצינית לא לבקש זאת, ואני מצטער שאתה עומד לסבך אותם ללא צורך. אם נכניס את איגוד עובדי המדינה לקלחת זו, שהוא ייעץ איזה סוג כן ואיזה לא, לפי דעתי נתנו מכה ניצחת לאיגוד, שלא יצא ממנה לעולם. שנית, מה זה שייך לאיגוד? עכ"פ אני רושם לח"כ ריפתין זכות להסתייגות.

י. ריפתין: יש לי שתי הסתייגויות בסעיף זה.

א. שוסטק: הרי באופף מהותי, אם אתה מקבל שהיתר או האיסור לסוגים מסויימים יהיה גם על-פי הצעת ועדת השרות, מה איכפת לך אם ניסוח הסעיף יהיה בצורה גם הגיונית וגם לכבוד המדינה? אני מוכן ללכת לקראתך, שלא דוקא תקבע ועדת השרות, אלא הממשלה תקבע על פי המלצת ועדת השרות; אבל שהניסוח יהיה, שהממשלה, על פי המלצת ועדת השרות תקבע. את ההיתר צריכה לתת הממשלה.

היו"ר ע. גוברין: אעפ"י שח"כ ארם ובבה יצאו מנקודות מוצא שונות, בכ"ז יש להם נקודת אחיזה אחת שאני שותף לה. לכל אדם יש הזכויות האזרחיות שלו, גם לאחר שהפך לעובד המדינה. באה הממשלה ואומרת: סוג עובדים זה (ולא באופן אישי), הממונים - למשל - על הזמנות במשרד הבטחון, טוב למדינה וטוב להם שלא יהיו אקטיביים בשטח זה. אני סבור שחופש הפרט צריך גם כן להיות בקו זה, וצריך להגיד: סוג זה אינו מעניין אותי, אבל סוג אחר הוא די עדין ודינו שונה. לכן אני מוכן ללכת כאחת משתי הדרכים. אנחנו, כחברי הועדה, חייבים לשמור על זכויות עובדי המדינה, ואני מציע שכולנו נתאחד על אחת מהן.

א. רימלט: אני מעדיף גוף פרלמנטרי רע מאשר גוף ממונה על-ידי הממשלה טוב. לכן מוטב ועדת העבודה.

ח. כהן: הממשלה לא תסתייג אם תקבל החלטה כפי שהוצעה ע"י היו"ר - שהחלטות הממשלה לפי סעיף זה צריכות להתקבל לאחר התיעצות עם ועדת העבודה. כתבנו גם באחד הסעיפים של חוק אחר, שהחלטה תקבל לאחר התיעצות כזו. גם שם הממשלה מלכתחילה לא הציעה זאת, אבל משנשמעה דעה בועדה, הסכמנו.

אם מותר לי לבחור בין שתי האלטרנטיבות, נראה לי שהצעת היו"ר "על פי התיעצות עם ועדת השרות" עדיפה על "ועדת העבודה". ושדה פרלמנטרית, שמטבע בריאתה מורכבת ממפלגות, איננה הגוף הטוב ביותר בכדי לדון בעניין זה לגופו. על פי כן, אם הועדה תחליט שהיא דוקא רוצה את ההתיעצות ועדת העבודה - לפי הוועדה שהממשלה רכשה עם ועדת העבודה, איננה חוששת שיהיו קשיים.

ועדת השרות. בין הממשלה כאן לא תקח יוזמה, היא פועלת תמיד על פי הממשלה. אם זה לא יתקבל והרוב יעדיף לקבל את ההחלטות עם ועדת העבודה, כי גם אז הממשלה לא תסתייג.

מה שאין כן אם ההחלטה תהיה כהצעת ח"כ ריפתין, על אישור ועדת העבודה או התיעצות עם איגוד עובדי המדינה.

א. שוסטק: אני משוכנע שבמליאה נשקול את ההצעות ונתאחד.

א. רימלט: אנחנו, בכל אופן, איננו מעוניינים שהחוק לא יתקבל.

היו"ר ע. גוברין: נרשום שתי הסתייגויות לח"כ ריפתין, הסתייגות אחת לח"כ שוסטק, ואם היא תיפול הוא יצביע בעד הצעת הועדה.

א. רימלט: יש גם הסתייגות של ח"כ בכה.

י. ריפתין: אני עכ"פ איני רואה סתירה בין זה שהממשלה תדון בזאת לפי המלצות ועדת השרות, ובין זה שהמלצות אלו תקבלנה אישור של ועדת העבודה. בשבילי זו לגמרי לא אלטרנטיבה. אם יהיה נוסח שיזכיר את ועדת השרות, אני לא אציע למחוק את ועדת השרות אלא אוסיף.

ח. כהן: הנוסח הוא: "הממשלה תקבע, לאחר התיעצות עם ועדת העבודה של הכנסת ובהודעה שתפורסם ב"רשומות" סוגים של עובדי המדינה שעליהם יחולו איסורים אלה".

היו"ר ע. גוברין: מוסכם עם כולם, שאם הצעותיהם נופלות, הם מצביעים בעד הנוסח שקרא היועץ המשפטי.

י. ריפתין: אני יכול להסתייג בסעיף מסויים ולהצביע נגד, אבל אין זה אומר שאצביע נגד החוק או בעד החוק. זה שיקול אחר לגמרי.

ח. מגורי-כהן: אם חבר לא השתתף בישיבות במקרה שזה לא היה תלוי בו, אני מבקש שיוכל להוסיף הסתייגות גם אם איננה רשומה.

סעיף 3

ח. כהן: צריך עוד לאשר פורמאלית את סעיף 3.

היו"ר ע. גוברין: אני מקווה שלזה אין התנגדות.

סעיף 3 נתקבל.

י. ריפתין: הכנסת תקבל הצעת חוק המאפשרת להגביל את הפעילות המפלגתית של עובדי המדינה בדרך כלל. אולם קרה ואנו מקבלים את החוק ערב בחירות. והשאלה היא: יכול להיות סוג עובדים, שבד"כ הפעילות המפלגתית שלו איננה מזיקה בכל ימות השנה; אבל נניח, עובד לשכת עבודה שיכול להיות לא כלול באותם סוגים שעליהם חל סעיף 1 - והצעתי היא לבקש את הממשלה שתגיש הצעה של סעיף בעניין זה, שיראה כהפרת חוק אם עובד שממנו תלויה פרנסה של אדם באיזו שהיא צורה, ינסה להשפיע עליו בתקופה של בחירות. אם לא נשיב על שאלה קונקרטית זו, לא עשינו מאומה מבחינה ציבורית.

הצעתי היא, שבלי קשר עם סוגים אלה, תתפרסמה תקנות מיוחדות, מכתקופה של כך וכך חדשים לפני בחירות, הן מבטיחות שעובד שממנו תלויים אנשים בעבודתם ובפרנסתם וכו', בתחום שיפוטו ומקומו, אסור עליו לנהל תעמולת בחירות גם כשאינו כלול בסוגים אלה.

ח. כהן: שתי תשובות לח"כ ריפתין: א) המקום המתאים איננו חוק זה, אלא החוק העוסק בתעמולת בחירות; ב) אני מוכן פה לומר - לא כמו שח"כ ריפתין אומר, שנכניס כמפורש את תקופת הבחירות לחוק זה, כי חוק זה אינו דן בתקופת בחירות, אלא להוסיף בסעיף 1: "קביעה לפי סעיף זה יכול ותהא מוגבלת בזמן". כלומר שהממשלה יכולה לתקופה פלונית לקבוע סוגי עובדים שבכל ימות השנה פטורים מהגבלה זו אבל בתקופה זו כל ההגבלות חלות עליהם.

י. ריפתין: אני מציין בסיפוק את תגובתו הראשונה של היועץ המשפטי, אבל אני רוצה עוד יותר סיפוק. אני חושב שיש גם בחקיקה ערך ציבורי חינוכי. אינני רואה סיבה מדוע סעיף כזה, הנוגע לעובדי המדינה - ולא החוק הכללי של בחירות - לא ינוסח באופן יותר קונקרטי. אינני מתעלם שיש גם בהצעת היועץ המשפטי תרומה לענין. על כל פנים, אם התקבל הצעת היועץ המשפטי, אני אשקול אם להגיש ניסוח פוזיטיבי קונקרטי.

ח. כהן: אני רוצה שיהיה ברור שאין זו הצעתי. אם ח"כ ריפתין אינו מקבל את ההצעה הזאת, כי אז אין הצעה.

היו"ר ע. גוברין: אינני שולל את מהות דברי ח"כ ריפתין. אני סבור שכל עובד מדינה, כשהוא מתערב בבחירות בימי בחירות (ואני מדבר על אותם סוגים שהוא דיבר עליהם), הוא, לפי הערכתי הציבורית, ברוב המקרים מביא נזק למפלגתו. זוהי הכרתי העמוקה. אני ממשיך להחזיק בדעה שאין אדם צריך לאבד את דמותו כשהוא מקבל משכורת ממישהו, כשהוא שכיר אצל מישהו.

אני מציע לקבל את התיקון של היועץ המשפטי, כי "קביעה לפי סעיף זה יכול ותהא מוגבלת בזמן".

י. ריפתין: אשקול בדעתי אם ארשום לי הסתייגות לסעיף זה.

מ. קלמר: מבקש לרשום הסתייגות לסעיף 1(1).